

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Om språk og adressering i prekenen /
Barn & nattverd / Om å "bære" i liturgien
/ Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene
og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

7. søndag etter pinse - Martin Aalen Hunsager

8. søndag etter pinse - Sjur Isaksen

9. søndag etter pinse - Ernst-Modest Herdieckerhoff

Jeg savner meg selv

Om språk og adressering i prekenen

"Jeg savner meg selv i politikken," sa Carl I. Hagen og lanserte seg selv som ordfører-kandidat. Jeg savner meg selv, jeg også, og flere av mine gode kolleger hjemmefra, på prekestolen her i Antananarivo - uten dermed å aspirere til gassisk bispesandidat. Jeg synes

språket i forkynnelsen jeg har hørt så langt, blir veldig trangt og fromt, veldig monotont og klisjèpreget - og at det i liten grad hjelper oss lyttere til å koble tro og hverdag, tro og samfunnsspørsmål, tro og eget språk på den troen.

Dessuten sier predikantene i English Chapel

"vi" veldig mye av tiden, evt vekselvis med "du". Det er interessant hvor ekskluderende og irriterende det fine ordet "vi" kan virke når jeg som tilhører opplever at verken jeg eller predikanten er inkludert i dette "vi". Jeg fordi jeg ikke kjenner meg igjen i hans (Det er alltid han) teologiske tolkninger, fokus eller språk på troen - og predikanten fordi flertallet av disse menn snakker mye om hvor syndige, selvopptatte og komfortsøkende vi er, og hvor viktig omvendelsen er, uten at de formidler noe særlig av sin egen eventuelle kamp mot synden og for omvendelsen.

Ikke misforstå - jeg er for å snakke om både synd og omvendelse. Og jeg er opptatt av inkluderende språkbruk i forkynnelsen. Men den må oppleves troverdig. Og den må ta sine forbehold om at det alltid vil finnes ulike ståsteder, følelser og tolkninger i benkene.

(Min egen grøft ligger kanskje mest her - at jeg skal ha med alle mulige ståsteder hele tiden...)

Jeg har nettopp lest en prekensamling av den danske presten Johannes Møllehave, en svært anerkjent forkynner og skribent. Men også han sier mye "vi" - og dette "vi" føler og tenker og gjør ganske mye som ikke stemmer helt med der jeg selv befinner meg nå. Da får jeg behov for å opponere og klarer ikke helt følge med.

Det finnes selvfølgelig flere adresseringsgrøfter, enten vår forkynning domineres av "du"-tiltale, "jeg"-form, eller vi ikke adresserer noen via personlige pronomen i det hele tatt. En passelig mengde "du", godt timet, kan gi en sterk opplevelse av at predikanten vil meg noe. Litt "jeg"-form kan styrke tilliten og relasjonen mellom forkynner og tilhører; det personlige utenbyrdet er ikke noe man er enig eller uenig i, men noe man tar imot. Og en preken uten særlig mange personlige pronomen kan være lettere å lytte til og ta inn "i fred", for den som er sliten av all eksplisitt adressering. Men blir det for mye du, kan jeg som tilhører føle meg invadert, blir det for mye jeg, kan tilhøreren føle seg uviktig for forkynneren, og hvis ingen personlige pronomen finnes, kan selve overrekkelsen av evangeliet - prekenen som nådemiddel - svekkes.

Denne språkbruken er det visstnok ikke forsket særlig mye på innenfor preken-sjangeren. Selv kommer jeg i tanke om en artikkel av

kollega Tore Skjæveland: "Ei kritisk undersøkeling av 'den implisitte tilhørar' i norske høgmessepreiker". Gjennom en empirisk studie undersøkte han en søndagpreken fra hver av 12 menighetsprester på Vestlandet, på Østlandet og i Trøndelag, halvparten bygd og halvparten by. Han ville se på hvilket bilde hver prest tegnet av sin tenkte tilhører gjennom det som ble sagt i prekenen - og som ikke nødvendigvis rimer med prestens intenderte tilhører, eller med dem som faktisk er tilstede i kirken. Han så på hvordan blant annet adressering i prekenen fungerer.

Alle prestene i hans studie brukte mest i. person flertall og snakket om "me" eller "vi" og "oss". Han finner også at det er nokså vanlig

Det finnes selvfølgelig flere adresseringsgrøfter

at prestene i løpet av prekenen glir over fra en allmenn "me/vi"-bruk til en kristelig karakteriserende bruk - bevisst eller ubevisst? Han deler prekenene opp i fire grupper ut fra den implisitte adressaten: Prestens "egen tvilling", gruppen av definerte kristne, de som er utenfor gruppa (les: ikke definerer seg som kristne), og dåpsfølget. I den tredje gruppen observerer Skjæveland hvordan overgangen fra bruken av "me/oss" til "jeg/eg" og "du", hvor presten går i dialog med et annet ståsted enn sitt eget, kan virke mer inkluderende enn vi-formen - altså noe av det samme jeg nå selv har erfart. Det er tankevekkende at han finner at over halvparten av prekenene forutsetter kunnskap om kristendommen og kristen språkbruk - og at tilhøreren definerer seg som kristen for å inkluderes av "vi'et". Og at de prekenene som ikke forutsetter dette, alle som en ble prekt på landsbygda.

Skjæveland kan ikke si noe om presten bommer på sine tilhørere eller ikke - for han kjenner ikke tilhørerne. Han bare reflekterer over hva slags tilhører som tegner seg ut fra det presten faktisk sier i sin preken. Og det kan jo være en spennende selv reflektiv øvelse for noen hver av oss.

Hvem preker vi, du, jeg til? Kanskje er det ikke et så enkelt spørsmål som det ser ut til. Men viktig, det er det.

SUNNIVA GYLVER
sunniva@gylver.no

Barn & nattverd

AV CHRISTOPHER WOIE. LEDENDE SOKNEPREST, NØTTERØY

Et refleksjonsnotat under en kort studiepermisjon.

Ecuador og Vadstena.

Et besøk til vår vennskapsmenighet Isla del Valle i Guayaquil, Ecuador, med avreise 19. april ble kansellert. Hvor mange har ikke opplevd å bli askefast disse dagene! Siden jeg formelt hadde fått innvilget studiepermisjon, var det bare å snu seg raskt rundt: Finnes det et sted i rimelig nærhet for dager med retreat-liknende innhold/stille dager, slik vår domprost anbefaler at "intern studiepermisjon" skal benyttes? Jeg landet i Vadstena, på gjestehuset hos Birgitta-søstrene, et nydelig sted med rimelige priser, der jeg både kunne gå inn i klosterets rytme med måltider/tidebønner og messe, og også få med meg av tilbud som bl.a. Klosterkirken (Svenska Kyrkan) og Pilgrimscentrum. Som kjent ble Birgitta-ordenen grunnlagt på 1300-tallet av den hellige Birgitta; den har bønner og lovsangen til Guds Mor Marias ære som sin viktigste oppgave, ifølge deres informasjonshefte. Og siden middelalderen har jo klosterkirken i Vadstena - sammen med Nidaros og Santiago de Compostela - vært Europas viktigste pilegrimsmål. De få dagene her - umiddelbart etter flotte dager med bispevisitas - gir tid til refleksjon, også i forhold til opplevelser under visitasen, knyttet bl.a. til nattverdfeiring. Og det gir meg et ekstra påskudd (rettere: et tankekors) å sitte på et katolsk sted, på mitt gjesterom, se utover Vättern og tenke på at jeg en onsdag kl. 17:15 skulle gå til messe i klosterets kirke: Alle gjester er velkommen til å delta på messen,

men med følgende beskjed: Vi ber dere være oppmerksom på at "betingelsen for å ta imot den hellige kommunien, er at en tilhører Den katolske kirken, siden man derigjennom bekjenner sin overensstemmelse med dens tro og sin samhörighet med paven," sier altså informasjonsheftet, som fortsetter: "Derimot får ikke-katolikker gjerne vise sin lengsel etter enhet i troen og delta i fellesskapet ved å gå fram og legge høyre hånden på hjertet og få ta i mot en velsignelse i stedet" - noe jeg da også fikk. Når det er sagt: Det er vel flere enn jeg som har gått til nattverd i Den katolske kirke. Nåvel, det er dessverre fortsatt et stykke vei å gå, kirkesamfunn i mellom.

Så til det jeg egentlig har på hjertet, som gjelder eget kirkesamfunn:

Barn og nattverd.

Det er med stor glede jeg (= vi alle) konstaterer en nattverdvekkelse blant barn i Den norske kirke. 14.-18. april hadde vi, som nevnt, bispevisitas på Nøtterøy. Siden forrige visitas i 2001 viser det seg en gledelig vekst nettopp knyttet til nattverdfeiringen. En nær situasjonsbeskrivelse: Søndag 18.april - biskop Laila Riksaasen Dahl og jeg gir nattverden til mange barn under visitas- og folketonemessen i Nøtterøy kirke. Det samme gjør kollegaene i de 3 andre utdelingsteamene i denne gudstjenesten. Og dette er egentlig det normale: Mange barn deltar. Vi har disse årene en stor konsentrasjon om reformer i Den norske kirke. Uavhengig av alle reformene som går på liturgi, tekstrekker og salmer er gudstjenestelivet preget av en

dyptgripende formidling av evangeliet gjennom den tydeliggjøringen av nattverdens katolske (=allmenne) vesen som nå skjer: Den er for alle (=Alle aldersgrupper)! Når ivrige små hender rekkes ut for å ta i mot, ja, så må det rykke i hjertene til en stor mengde kirkegjengere som siden den ene nattverdgangen ved konfirmasjonen aldri senere har våget å ta imot.

Det var kirkemøtet i november 1992 som vedtok at barn som er døpt og har fått veiledning om nattverden, kan delta ved nattverden sammen med sine foreldre, faddere eller andre som har medansvar for barnets kristne oppdragelse. I forståelse med foreldrene kan dette også omfatte ledere i kristent barnearbeid.

Lære dem å bruke Herrens nattverd.

Siden den gangen har det skjedd mye positivt i lokalmenigheter, med vektlegging på å undervise om nattverden hjemme, i barnearbeid, søndagsskole, barnekor, i dåpsundervisning/kirkeskole. Alt dette er utrolig gledelig! *Men hvorfor har vi som kirke forsømt oss så smertelig?* Det er ikke tid til å se tilbake, nei vel, men jeg kan ikke la være å skrive: I årevis har den lokale menigheten ved dåpen - sammen med foreldre og faddere - fått et hellig ansvar: *Dere skal lære dem å bruke Herrens nattverd.* Har ikke dette vært løftebrudd på løftebrudd, når det samtidig har vært opprettholdt aldersgrense? Tenk at det måtte et kirkemøtevedtak til for å sette bevegelsen skikkelig i gang for en nattverdpraksis som skulle ha vært der lenge før et norsk kirkemøte så dagens lys!

Intinksjon.

I Luthersk Kirketidende nr. 13/1991 skriver Helge Fæhn om intinksjon bl.a.: "... og sannsynligvis er det bare intinksjon som vil kunne møte en *virkelig* nattverdvekkelse, d.v.s. når alle de i våre menigheter som burde gå til alters, også får frimodighet og hjelp til å gå frem til Herrens bord."

Hvor mange nye - barn og voksne - er det ikke som har fått frimodighet til å delta i nattverden, takket være intinksjon! Under perioden nå med utprøving av ny liturgi - og i fortsettelsen frem til 1.advent 2011 - er det jo mange av menighetsrådene som i samråd med

sin biskop har intinksjon som normal utdelingsform, slik vi har det bl.a. i Nøtterøy kirke. I den nevnte visitasgudstjenesten sist søndag hadde vi derfor intinksjon, og de som ønsket det, kunne komme frem til alteret og knele.

Skal vi ta barna med til nattverdbordet?

Dette var overskriften i et God helg-bilag til avisen Vårt Land for 28. august 1992, med intervju av foreldre og om hvordan dette den gang ble praktisert i ulike kirkesamfunn i Oslo. Jeg skal ikke gå inn på det her, bare konstatere hva en pappa sa: For meg betyr det mye at barna er med ved alterringen under gudstjenesten. På den måten er vi også med på å synliggjøre at de er fullverdige på linje med de voksne. Så langt en pappa for snart 20 år siden. Så skjer altså det særdeles positive: Barn kommer i tusentall til nattverden - om det er intinksjon eller knelenattverd med særkalk. Og mange voksne følger barnas eksempel. Barna som er kirken, viser hva evangelium er, hva nåde er.

Så har mørket senket seg over Vättern; jeg hører bølgene slå mot steinmuren langs bredden av innsjøen. April narret igjen med litt snø og sludd. I morgen tidlig venter Laudes i Klosterkirken, med derpå følgende samling i Pilegrimsentrum til samtale om tro og liv. Og jeg gleder meg over at biskop Laila i sitt visitasforedrag dvelte ved økt nattverddeltakelse, en glede jeg hadde lyst til å dele. Sammen med gleden over at vår vennskapsmenighet i slummen i Guayaquil (som jeg da dessverre ikke fikk besøke) vokser; den er med på å omforme et sterkt kriminalisert slumområde. Mange får nytt håp! Og jeg vet at vår vennskapsmenighet ber for oss. Så avslutter jeg naturlig nok med Birgittas bønn, som er alle pilegrimers bønn: Herre, vis meg din veg, og gjør meg villig til å gå den.

Vadstena 21.april 2010.

Om å "bære" i liturgien

AV TORE KOPPERUD

Det er alltid spenning knyttet til en liturgi-reform. Hva blir videreført? Hva blir endret?

I det følgende skal det dreie seg om en enkelthet i forslaget til ny hovedgudstjeneste, men også med sannsynlige konsekvenser for flere gudstjenesteformer.

Det gjelder Agnus Dei i sin nåværende form: "Du Guds Lam, som *bar* all verdens synder."

Det nye liturgiforslaget har: "Du Guds Lam, som *bærer* verdens synder." Det gis ingen begrunnelse for endringen i "LITURGI. Forslag til ny ordning for hovedgudstjeneste i Den norske kirke" (2008).

Til støtte for forslaget er det mulig å vise til liturgiske fremstillinger og en utbredt økumenisk praksis, selv om ikke alt er entydig, og hvor nattverdforståelsen nok også kan ha betydning for presensformen. Ikke minst blir det vist til det presentiske i døperordet ved Jordans bredd (Joh 1,29), og det i både den gjeldende og den foreslåtte bibelteksten: "Se, der er Guds lam, som bærer verdens synd" (gammel), og "Se, Guds lam, som bærer bort verdens synd" (ny). Det er ingen uenighet om at annerledes kunne det ikke være sagt i den historiske konteksten, med Jesu jordiske innvielse til sin frelsegjerning ved dåpen til døden, det som ble fullbrakt på korset. Det er likevel en forskjell mellom der og da og her og nå.

Selv har jeg i mange år vært oppmerksom på og opptatt av dette, og det av både teologiske og sjelesørgerske grunner. Det gjelder ikke minst Hebreerbrevets stadig gjentatte *efapaks* (7,27).

Gang på gang fremholdes *engangsperpektivet* på Jesu offergjerning (eksempelvis i

9,12.26 og 10,10), men ikke bare i dette skriftet. Rom 6,10 og 1. Pet 3,18 skal særskilt nevnes.

Denne bibelske grunnsannheten har gjennom årenes løp i vår kirke vært løftet opp i takk og tilbedelse til Lammet som "bar" og "har båret", jfr. Agnus Dei i Norsk Salmebok (148/149 og 948). For hvem tenker seg vel egentlig at Han som nå troner i det høye, samtidig bærer våre synder der i herligheten? Disse har han båret bort *en gang for alle!*

Det er grunn til å tro at det er kirkelig enighet om dette blant de aller fleste, men da er det også naturlig å spørre om behovet for å skifte tempus i en så sentral og godt innlært tekst. Dette bør nøye overveies før valget av en ny ordlyd er gjort endelig til Agnus Dei.

FRA BOKFRONTEN

Morten Dahle Andersen (red):

Troverdig tro Luther Forlag 2010

Apologetisk oppsving

Mye tyder på en fornyet interesse for apologetikk, både på teologiske lærersteder og blant andre reflekterende kristne. Å forsvare sannsynligheten av en kristen virkelighetsforståelses sannhet er en klassisk religionsfilosofisk øvelse. Dette arbeidet har engasjert kristne tenkere på ulike måter til ulike tider, ofte som svar på konkrete anklager om manglende troverdighet. I antologien "Troverdig tro" er det samlet 21 til dels svært ulike bidrag som har som felles siktemål å begrunne eller sannsynliggjøre kristne trossannheter og denne troens relevans. Bidragsyterne representerer til ulike generasjoner av forfattere. Omtrent halvparten tilhører den generasjon som er 50+, og mange av disse har også tidligere levert bidrag til apologetikken. Den andre halvparten, med ett unntak, er født midt på 70-tallet eller seinere. Dette kan selvsagt være tilfeldig. Likevel tyder mye på at en ny apologetisk interesse har fått et godt grep på yngre teologer og skribenter.

Artiklene i boka er organisert tematisk, der den første delen har artikler om tro og virkelighet. Her bærer noen av bidragene preg av å være redigerte eller sammenfattede utgaver av tidligere materiale, men det blir ikke mindre verdifullt av den grunn. Kåre Eriksen er den

som går lengst i å kritisere kirkens og teologiens apologetiske tradisjon. I stedet for å begi seg inn i en dialog på rasjonalitetens premisser bør kirken "reversere denne reduksjonistiske hangen til rasjonalitet og sammenheng, nedarvet fra opplysningstidens vitenskapskriger". Atle Søvik, derimot, leverer et meget lesbart og begripelig forsvar for rasjonaliteten og den vitenskapsteoretiske tilnærmingen til apologetisk argumentasjon. Det er mulig å sammenlikne virkelighetsforståelser, og det er den indre sammenheng (koherens) mellom de ulike del-sannhetene i virkelighetsforståelsen som må prøves. Søvik viser at kristendommen kan komme godt ut av en slik sammenlikning.

Den andre delen av boka har mer essayistiske bidrag knyttet til tro og erfaring. Her er det i liten grad argumentasjonen som står i sentrum, snarere vitnesbyrdet. Noen av artiklene gjør inntrykk, særlig Ingvild Sandnes' og Jorunn Strand Askelands bidrag, fordi de gir et personlig innblikk i den forskjell et møte med Jesus gjør for vanlige hverdagsmennesker - andre fordi de øser av et rikt bibelsk materiale, anvendt og erfart som relevant i forfatterens eget liv. Dette gjelder ikke minst Jan Harsem og Knut Grønviks bidrag. Øyvind Brun-Andersen har skrevet befriende om begjæret som den

gode drivkraft som gir oss kraft og mot til å strekke oss mot og "ta imot både Gud og vår neste som gaver, og få mer enn vi trodde vi kunne håpe på". Jeg tenker også at Ragnhild Helena Aadland Høens bidrag helt til slutt i boka med fordel kunne vært plassert i denne delen. Det er et "nyomvendt" og innstendig vitnesbyrd om å finne sine dypeste røtter, for hennes vedkommende i Den katolske kirke.

Under overskriften tro og liv gir antologien plass til 3 leseverdige artikler som diskuterer sider ved kristen etikk og morallære i møte med andre alternative moralfilosofier. Den siste overskriften er tro og samfunn. Lars Dahle skriver at "journalistikk som er inspirert av klassisk kristne verdier, og apologetikk for kristen tro, er to totalt forskjellige praksiser", men at begge praksiser har legitimitet og mange felles anliggender, som sannhet, debatt og respekt for "den andre". Bendik Vollebæk går til selve grunnelementet i den kristne tro i sitt bidrag: "Handler alt om et kors?" I møte med pluralisme er det bare i Jesus-hendelsen vi kan starte utforskningen av et kristent svar. Her er han i god tråd med en annen kjent forfatter som har belyst spørsmålet om det kristne budskaps relevans, Paul Tillich.

Dette en meget fortjenestefull bok, ikke minst fordi den gir rom for mange nye og friske røster i samtalen om troens troverdighet og relevans. Bidragene spriker i mange retninger og appellerer til ulike sider av leserens erkjennelsesapparat. Det har vi ikke vondt av.

Sjur Isaksen

Folkekirke i forandring

KA 20 år

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon

SØNDAGSTEKSTEN

Martin Aalen Hunsager, Sjur Isaksen og Ernst-Modest Herdieckerhoff

7. søndag etter pinse

11. juli 2010

Jos 24,19-24

1 Pet 1,15-21

Matt 16,24-27

Teksten

Vi fortsetter like etter der vi sluttet forrige søndag. Temaet er det samme som i kapittel 10,38ff. Hva det innebærer å følge ham, har Jesus sagt tidligere, men her i kapittel 16 spises det enda mer. Etterfølgelsens konsekvenser kommer i lys av hva som skal skje med Jesus: Etterfølgerne skal lide akkurat som han selv led. Å følge Jesus er derfor et radikalt valg som får konsekvenser for livet. Det går ikke an å følge ham halvt. Vers 23 i forkant av prekeneteksten sier mye om hva det handler om: Har vi sans for det Gud vil, eller det som mennesker vil? Peter har allerede demonstrert at dette er to motsatser.

Å ta sitt kors opp innebærer å si dødsdommen over seg selv, regne seg som død med Kristus og oppstått til å leve et nytt liv. Sjel trenger ikke å bety en udødelig del av mennesket, men kan rett og slett handle om det indre i mennesket. Det settes i hvert fall opp mot hele verden og regnes som viktigst. Vers 25 tar høyde for at noen vil lide martyrdøden for Jesus, og vers 27 setter det hele i lys av dommen og minner oss på at verdens rikdom blir lite sammenlignet med hva som venter oss i det evige liv. Det er Jesus som skal komme

igjen og dømme verden. Så stopper prekeneteksten før vers 28 som viser at man så for seg at Jesus ville komme igjen allerede i løpet av den generasjonen som levde da evangeliet ble skrevet.

Prekenen

Kraftsalvene Jesus kommer med i denne teksten, vil mange assosiere med et pietistisk levevis. Å være kristen er et liv i selvfornektelse, og da betyr det at man må si nei til alt som er moro. "Jeg tror på et liv før døden," blir det sagt med klar brodd mot kristendommen. Det er trist hvis dette skulle være riktig. Teksten kan være med på å forsterke dette inntrykket fordi den er skrevet inn i en annen kontekst. Det kan det være grunn til å minne tilhørerne våre om det. Jesus kommer ikke bare med krav til disiplene, men også trøstens ord for dem som opplevde eller sto foran forfølgelse og krigstider. Dette var ikke slutten, men de kunne se fram til en snarlig framtid med Jesus. Med oss er det annerledes; vi trues ikke av forfølgelser. Vi bor i et fredelig hjørne av verden, og vi har det godt selv om det er finanskriser og trange tider i andre europeiske naboland. Det er ikke ytre farer som får folk i dag til å velge bort Jesus, men vår egen indre vegring og nøling. Vi vil ha begge deler, både følge Jesus og vinne hele verden. Det er jo nesten innen rekkevidde for oss.

Dagens mennesker trenger hjelp til å se hva denne teksten peker ut for oss: Sjelen er det

aller viktigste å ta vare på. Vårt indre er det mest verdifulle, selv om reklamene fokuserer på ytre skjønnhet og vellykkethet. Vi har gjennom materielle goder blitt et overflodsamfunn med statusjag. Vår rikdom skaper tapere. Noen enkle eksempler fra kjendis- og idrettsverden kan illustrere hvordan mange ikke takler suksessen, men ødelegges innvendig. Når jeg skriver denne tekstgjennomgåelsen, er ikke årets Tour de France i gang, men det er den på 7. søndag etter pinse. Blir noen tatt for doping i år? Sannsynligvis. Gang på gang prøver vi mennesker å vinne hele verden, men ender opp med å tape vår sjel.

Finnes det noen allegorier som kan hjelpe oss til å se at selv om vi mister vårt liv, skal vi få noe igjen? Her tror jeg vi som prester har møtt flere eksempler fra begravelser og minnetaler: Noen kunne om avdødes liv fortelle om dramatiske krigsår da huset gikk tapt i et bombetokt. Heldigvis skjedde bombingens mens ingen var i huset. Det var en forferdelig opplevelse å miste bopel og alle eiendeler bortsett fra det de gikk og stod i, men det verste var tapet av bilder og alle minnene som var knyttet til bestemte ting i huset. Uansett gjorde opplevelsen noe med de involverte. De hadde gått videre i livet, med en helt annen bevissthet om hva som var det aller viktigste: De hadde hverandre og ble i framtiden flinkere til å sette pris på hverandre.

Det er også alle begravelsene av typen - en trofast sliter, en som har gitt og gitt og strevd tappert, men hvor også de gode minnene står tydeligst igjen hos de pårørende, som berører meg mest som prest. Det er ikke nødvendigvis minnetalene over dem med flest meritter som blir de beste, men det er når minnetalene kan sette ord på de gode minnene. I slike sammenhenger er det også en åpning for å forkynne noe om hva kjærligheten er: Den er ikke egoistisk; den søker ikke sitt eget, men får oss til å strekke oss lengre, slik at vi gir av oss selv for andre. Kjærlighet lider og arbeider tålmodig; den gir - slik at gode minner står igjen. Den som aldri i løpet av livet tok sitt kors opp, blir derimot ikke savnet, fordi ingen gode minner står igjen.

Teksten taler om å velge noe bort; det kommer vi ikke unna. Men askese handler ikke om å pine seg selv. Det handler om å prioritere for å kunne konsentrere seg mer om noe annet.

I dåpen ble vi kalt til å leve et nytt liv. Der ble korset tegnet over oss, for at vi skulle leve med Kristus: "Jeg er korsfestet med Kristus. Jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i meg". Hver dag må vi derfor tenke over hva vi skal prioritere: "Har vi sans for det som Gud vil?" (Gal 2.19f) Askese forbindes med klosterliv, men ethvert kristenliv bør ha et element av askese: Noe må velges bort for å kunne fokusere på noe annet, slik at Gud kan virke gjennom vårt liv. Å følge etter Jesus er å stille seg til disposisjon. Livsfellesskapet med Jesus kaller i Pet for å være "... hellig i all sin ferd". Å følge Jesus er derfor å være kalt til et hellig liv. Det er målet vi har for øye, og horisonten for dette livet er trygg: Min sjel vil bli tatt vare på.

Salmeforslag

Inngang: 415 Du Far og Herre, du som rår
Hovedsalm: 418 Med Jesus vil eg fara
Før preken: 0109 Der det nye livet lever
Etter prk: 468 Nærmere deg min Gud
Nattverd: 650 Jesus, livets sol og glede
Sluttsalm: 871 La oss vandre i lyset

MARTIN AALEN HUNSAGER
Kapellan Åsane

8. søndag etter pinse

18. juli 2010

Jes 49,13-16

2 Tess 3,6-12; Matt 10,28-31

Hva tror du Gud føler?

Den canadiske psykologen og åndelige veilederen Davis Benner pleier ofte å innlede sine veiledningstimer med følgende spørsmål: Forestill deg at Gud i dette øyeblikket har akkurat deg i sine tanker. Hvilken følelse tror du da dukker opp som den første i Guds hjerte? Selv skriver han at det forbausende ofte blir svart at Gud trolig kjenner skuffelse, sorg eller sinne. Hva er Guds grunnfølelse? Selv om vi med vår teologi, og kanskje også med vår fornuft, vil understreke at kjærligheten er Guds første og siste karaktertrekk, sitter denne *erfaringen* langt inne. Både prester og tilhørere i kirkebenkene vil i så mange livssammenhenger tenke at vi må gjøre oss fortjent til kjærligheten. Kjærlighet er lønn for strevet. Så det er ikke rart at vi intuitivt forholder oss til Gud på samme måten. Men David Benner argumenterer slik Jesaja og senere Jesus argumenterer: Når til og med vi kan elske våre barn, hvor mye dyper elsker ikke da Gud?

En Gud som likner på en mor

I arbeidet med liturgireformen for vår kirke, har formuleringen "Gud, vår mor" vakt atskillig debatt. Noen har hevdet at det ville være godt å få tiltale Gud i hunkjønn, både fordi det for mange gir bedre assosiasjonsflate, og fordi det reflekterer viktige gudsmetaforer i skriften. Vår tekst er en av disse. Teksten kom inn i Kirkeårets tekster først i 1985 og har ikke vært pretekst mer enn én gang tidligere. I Forslag til ny tekstbok er den falt ut igjen, men flere høringsinstanser har bedt om at den beholdes. Om det er riktig eller naturlig å tiltale Gud som mor, er én sak. En annen sak er selve metaforens budskap. Fra en side sett er jo all kjønnnet tale om Gud metaforisk. Og her er det altså skriften selv som forteller oss om en Gud som likner på en mor. Det ville være et godt prekenprogram å utvide repertoaret av bilder om Gud. Det fine er at vi i all hovedsak ikke trenger å finne på bildene selv; vi finner dem i skriften.

Utsnitt fra en vigselstale 25.08.01:

"Kjære Mette-Marit, du viser mot og tro og når du i dag sier ja til en ukjent fremtid. Du begynner et nytt kapittel med blanke ark. Du gjør det med verdighet. I dag står du sterkere rustet til å møte alle som bærer på smerte for sine liv. Jesus sier: "Den som får lite tilgitt, elsker lite" (Lukas 7,47).

Du har gitt morskjærlighet et ømt og viljesterkt ansikt. Som alenemor har du vist vei for andre, slik du har vernet om ditt barn. Profeten Jesaja sammenlikner slik morskjærlighet med Guds kjærlighet når han sier: "Kan en kvinne glemme sitt diende barn og ikke ha ømhet for sønnen hun fødte? For selv om en mor kan glemme, så vil ikke jeg glemme deg. Jeg har tegnet deg i mine hender" (Jesaja 49,15f). Du har ikke glemt - og vil ikke glemme. Du vil heller aldri være glemt av Gud." (Biskop Gunnar Stålsett)

Tekst og budskap

Jes 40-55 utgjør en egen litterær og historisk enhet som skiller den ut fra de første 39 kapitlene i Jesaja-boka. Det vet de fleste prester, men det vet ikke de fleste kirkegjengere. Selv om det stadig stilles spørsmål om 3-delingen av Jesaja-boka, er det liten tvil om at vår tekst er en del av en samling av trøsteord til jødefolket i baby-lonsk eksil. Den annen Jesaja (40-55) er altså ikke den samme som Jesaja som virket på 700-tallets siste del. I denne sammenheng kan vi kanskje løse dette ved å snakke om "profeten" i stedet for å snakke om "Jesaja".

Hvordan var det egentlig å være i eksil? Kong Nebukadnesar deporterte jøder fra Juda/Jerusalem til Babylon i 3 omganger mellom 598 og 582 f.Kr. Disse kom til eksilet på forskjellige måter og hadde ulik status. Noen var fanger som hadde vært aktive opprørere; andre var plukket ut til deportasjon for å svekke Juda/Jerusalem som nasjon. Andre igjen var mer å betrakte som flyktninger eller emigranter. I eksilet var det også ulike levekår for ulike grupper: Noen jøder hadde begrenset rettigheter. De færreste var trolig slaver. Profeten Jeremia talte dette budskapet til dem som var i eksil: "Så sier Herren, Allhærs Gud, Israels Gud, til alle dem jeg har ført bort fra Jerusalem til Babylonia: Bygg dere hus og bo i dem, plant hager og spis frukten fra dem! Ta dere koner og få sønner og døtre! Finn koner til sønnene og gift bort døtrene deres, så de kan få sønner og døtre.

Der skal dere øke i tall og ikke minke... Når 70 år er gått for Babylonia, skal jeg se til dere. Jeg vil gjøre det jeg har lovt, og føre dere tilbake til dette sted. For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier Herren, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere fremtid og håp." (Jer 29,4-6.10-11)

Mye tyder altså på at det ikke nødvendigvis er den materielle nøden som får folket til å gråte ved Babylons floder, men snarer hjemlengselen. Folket visste at dette eksilet hadde en relativ lang tidshorison. Det ble til og med framstilt som Herrens eget verk. Profetens trøst tar derfor sikte på å minne dem om hvem og hva slags Gud de tilhører. Gud har omsorg der og da, i eksilet, i det mangelfulle, i hjemlengselen. Mens de venter og lengter, er de omsluttet av Herrens barmhjertighet.

Bildene er svært vakre og talende. Å være tegnet i Guds hånd må være et uttrykk for den dypeste ivaretagelse. Jeg er husket på; Gud vet både mitt navn og hvordan jeg ser ut, for Gud har tegnet meg i sin hånd.

Omsorgens søndag

Evangelieteksten understreker det samme poenget om Guds omsorg for den enkelte: Hvis Gud har et øye for hver minste fugl og holder orden på hårveksten vår, enten det er mange eller få hår å telle, så behøver vi ikke å frykte for hans omsorgsevne. Jesus legger også vekt på at de ytre fiender, enten de er babylonere eller fariseere, er mindre farlige enn de indre fiender. Krig kan vi forholde oss til. Borgerkrig er verre.

Brevteksten har et litt annet fokus. Her formanes de troende til et ordentlig liv under de vilkår man er satt. Men også dette kan sees under omsorgens synsvinkel. Det å leve ansvarlig og ikke ligge andre til byrde, frigjør energi og gjør troens folk til å stole på.

Prekensisse

Guds omsorg

- Har plass til hver enkelt. Jeg er tegnet i Guds hånd; jeg er registrert med antall hodehår.
- Ligner på og overgår en mors hukommelse. Hvem glemmer sitt diende barn?
- Gjelder i all slags smerte av ulik varighet, i fangenskap og i eksil. Det går an å være ivare tatt selv om ikke problemene er løst.

Det går an å ha det godt selv om ikke alt er godt.

NOS454 og 318 er mulig å synge i tillegg til flere salmer med vekt på Guds omsorg.

Lykke til!

SJUR ISAKSEN
Universitetslektor, MF

9. søndag etter pinse

25. juli 2010

Prekentekest: Matt 7,21-29

Jer 23,16-24, 1. Joh 4,1-6

1. Et fundament for livet.

En bygning trenger et skikkelig fundament. Denne leksjonen lærte jeg for en del år siden av sønnen min. Han var vel en fem-seks år. Vi bodde i Tromsø, og en ettermiddag kjørt vi mot yttersiden av Kvaløya. Da er det flotte sandstrender. Først drakk vi te ved stranda. Etterpå så bygde vi sandlott, og det ble to fine borger med tårn og vollgrav rundt det hele. Men gutter på seks liker å konkurrere med fedrene sine. Han hadde i hvert fall lyst til å bygge en borg som var mye større og bedre enn min. Han fant en diger flat stein på stranden og bygde sin sandborg opp på den. Og da floden kom tok den jo den borgen som jeg hadde bygd - mens den som sto på stein, holdt en god stund til. Og jeg måtte innrømme at han var mye flinkere. Det er lurt å ha et skikkelig fundament. Bare en fasade som er pen i godværet, er ikke nok. En må også tenke på fremtiden og være klar over at vær og vind vil slite på huset. Huset skal stå

også i tiden framover. Å satse på billige løsninger er dyrt i lengden.

Men så snakker Jesus ikke om hus heller. Han forteller en lignelse. Huset er et bilde for noe annet: Jesus snakker om livet. Også livet trenger en trygg basis. Og spørsmålet blir da: Hva er fundamentet for livet mitt? Har jeg noe som holder når det er storm rundt meg? Jesus taler om en klok og en uforstandig mann. Begge bygger hus; begge lever sine liv. Det er sikkert flotte hus, romslige, gode bygninger, hus som gir varme, hus som innbyr til fellesskap. Det er mange som har et godt liv. Det mangler verken mat eller drikke. Vi har tak over hodet; vi har lært noe; vi har råd til mye - alt for mye. Mange fine hus kan vi oppdage når vi ser på menneskene rundt oss. Men hvordan ser det ut bak fasaden? Holder fundamentet? Den kloke mannen tenkte på fremtiden og visste at godværet ikke ville vare bestandig. Til å begynne med var det ikke forskjell. Det finnes sikkert mange dager der du ikke vil legge merke til at du står på et fundament. Livet går sin gang, og vi skiller oss ikke så veldig ut fra andre. Men så er jo fundamentet til et hus ikke støpt for solskinnsdager.

2. Sammenheng - klok eller uforstandig?

Ordet om huset høres jo logisk ut, og da er det lett å tenke at dette ikke vil skje meg. Det er jo godt at vi ikke er som den uforstandige mannen. Vi vet jo hva som trenges. Vi vet at vi trenger en grunnvoll. Men er det virkelig bare de andre som er uforstandige? "Den som hører disse mine ord og gjør etter dem er lik en klok mann," sier Jesus. Mt 7,21-29 danner avslutningen på Jesu bergpreken. Og der har han gjort oss kjent med det som er hans og Guds vilje. Men har du virkelig hørt Jesu ord? Det er fint, men det er ikke nok. Har du også levd etter det? Har du vendt det andre kinnnet til da noen slo deg? Selvfølgelig har vi hørt: "Elsk deres fiender og be for dem som forfølger dere." Men hvem kan med hånden på hjerte kan si: "Det har jeg gjort!" Klarer vi bestandig å la være å vise andre hvor gode, flinke og kjekke vi er? Kanskje du ikke har drept noen, men husker du at også ord kan gjøre ødelegge liv? Kanskje du kan si at du ikke har brudd ekteskapet, men

var det kanskje bare mangel på muligheter, og samtidig satt du der og drømte deg bort? Vi vet at vi ikke skal dømme andre, men hvor ofte har vi kommet med fordømmende utspill. Jesus har rett: Vi ser flisen i øynene på våre søsken, men bjelken i våre egne øyne legger vi ikke merke til. Det er fint å kunne sammenligne seg med den kloke mannen; ingen vil være dum. Men Jesus sier: Den som hører mine ord og gjør etter dem, er klok. Vi har kanskje hørt, men ofte er vi lite flinke til å gjøre Guds vilje.

3. Bergprekenen og vi:

Av og til hender det at politikere hører bergprekenen, og da får de iblant en trang til å unnskyldte seg. Otto von Bismarck, tysk rikskansler på 1800-tallet, sa engang: "Det er ikke mulig å drive politikk etter Jesu bergpreken."

Det er sikkert sant; staten kan jo ikke plutselig la være å straffe forbrytere - men unnskyldningen holder ikke, for Guds vilje er hellig; den skal gjøres.

En annen politiker som uttalte seg en gang, var den amerikanske presidenten Harry S. Truman: "Jeg har alltid prøvd å leve etter Jesu bergpreken så godt jeg kunne." Det er sikkert de fleste som har prøvd. Men i lys av Jesu ord om husene blir også denne påstanden meningsløs. Det er ikke nok å "prøve" å bygge huset på fjell. Dersom det ikke har et godt fundament, vil det rase sammen enten vi har gode forsetter eller ikke.

4. Er det da håp?

Er vi kloke byggmestere? I lys av Jesu bergpreken er svaret entydig. Så hva skal jeg gjøre når Jesus en gang møter meg for å se etter hva huset mitt er bygd på? En mulighet er jo å vise til ting som tross alt var bra. "Herre, Herre, har vi ikke profetert ved ditt navn og drevet ut onde ånder ved ditt navn?" Har vi ikke gitt penger til Kirkens Nødhjelp; har vi ikke hatt omsorg for en narkoman; har vi ikke vært mot alle former for rusmiddel og hatt andre gode holdninger; har ikke vi ofte vært i kirken? Listen over gode gjerninger er sikkert stor. Det er mye bra som er gjort. Men holder det? Den dagen skal Jesus se på fundamentet og ikke på fasaden. Det Jesus sier, er skremmende: "Jeg har aldri kjent dere. Bort fra meg dere som gjør urett."

5. Ja!

Nei, det å skryte av seg selv hjelper ikke. Da er det bare én mulighet igjen. Hva med å innrømme at fundamentet ikke holder mål, og at huset vil rase sammen før eller siden. Men Gud er ikke interessert i å føre oss til fall. Derfor gjorde han noe annet. Det var *han* som bygde et fundament for oss. Det er Jesus som nå er grunnvollen for bygningen. Det er han som hjelper mot stormene. Og det er han som vil forsvare sin kirke på den siste dag. Etter at Jesus kom med i bildet, er situasjonen snudd på hodet. Før var det budene som anklaget oss, og da prøvde vi etter beste evne å unnskyldte oss. Men nå er det omvent. Nå vil Gud selv være advokat for oss når samvittigheten an-

klager oss. Gud ser på oss som om vi var kloke. Det er derfor Jesus døde på korset. Fundamentet er støpt. Nå er det bare en ting vi må passe på: Vi må for all del ikke bygge huset ved siden av fundamentet. Men dersom Jesus danner grunnlaget for livet, dersom vi ser vår egen svakhet og kommer til Gud, vil vi møte kjærlighet og tilgivelse. Da vil vi finne vern og ly under livets stormer, og ikke minst vi vil oppleve Guds kjærlighet den dagen vi skal møte ham ansikt til ansikt.

ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF
Sokneprest i Skårer

Solveig Tuft Johansen

BARE NATTEN HAR VERDENSROM

En tenkebok om tro og livsmestring.

"Vi er skapt til å utvikle oss og leve i vår egen tid. En god vekst skjer i skjæringspunktet mellom trygghet og utfordring."

Solveig Tuft Johansen har i hele sitt voksne liv vært opptatt med hvordan livshistorier og tidens kultur påvirker menneskers liv. Først sitt eget. Men møter med ulike menneskeskjebner har berørt og inspirert henne til også å ville formidle håp, helhet og livshjelp til andre. Kristen tro er kilden og forankringen i hennes eget liv og helhetsforståelse.

Kr 249,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 21.04. 2010 foretatt følgende tilsettinger:

Jakob Furuseth som sokneprest i Øvre Romerike prosti med tjenestested Gjerdrum og Heni sokn

Roger A. Hugdal Marchen som kapellan i Nedre Romerike prosti med tjenestested Strømmen sokn

Vi har mottatt bekreftelse på at de tar imot stillingen.

Agder og Telemark bispedømme

Agder og Telemark bispedømmeråd har i møte 14.april 2010 gjort følgende tilsettingar:

Sverre Elgvin Lied blei tilsett som vikarprest i Lister prosti med Lyngdal, Austad og Kvås sokn som tenestestad.

Øyvind Vognild blei tilsett som sokneprest i Otredal prosti med Iveland sokn som tenestestad.

Begge har teke i mot stillingane.

Europakonferansen for sjelesorg blant hørselshemmede, 6.–10. september 2010, Cluj Napoca i Romania.

Konferansen starter mandag 6. og avsluttes fredag 10. september men deltakerne vil bli invitert til å tilbringe helgen 10.–12. hos en lokal menighet for å møte lokale troende og få et innblikk i deres virkelighet.

Konferansetemaaet er **"Livet leves når vi møter hverandre"**, med undertittel **"The Body (Language) of Christ"** - som kan oversettes med Kristi kropp(sspråk), et tema som vil bli belyst både teologisk, psykologisk/sjelesørgisk, pedagogisk og personlig gjennom forelesninger og arbeidsgrupper, andakter og gudstjeneste.

Konferansen finner sted i byen Cluj Napoca i det nordvestlige Romania, en universitetsby som i århundrer har vært møtested mellom rumensk, ungarsk og tysk kultur, og det er den ungarskspråklige, reformerte kirken i Romania som står som innbyder og stiller med de fleste av foredragsholderne.

Konferansestedet, Bethlen Kata diakonale senter, tilhører også denne kirken.

Påmelding sendes innen 30/6 til:

Pf. Dietrich Warner, An der Darre 8, DE-39139 MAGDEBURG, TYSKLAND

eller på e-post til: dietrich.warner@arcor.de

Pris: € 350,-. Av dette forhåndsbetales € 125,- innen 30/6 til Union-Bank AG, Flensburg, konto nr. 18244 (BLZ 21520100) IBAN: DE66 2152 0100 0000 018244 SWIFT (BIC): UNBNDE21.

I wish to participate at the International Conference of IVSS-Churchear in Cluj-Napoca September 6th-10th 2010.

Name _____ Organisation _____

Address _____

Telephone _____ Mobile _____

Email _____

Arrival date _____ Departure date _____

Special accommodation requests _____

I want printed copies of all the lectures in English (€ 1,-) _____

I wish to spend the weekend in a congregation in Cluj _____

I have transferred € 125,- to the account of IVSS-Churchear in Flensburg.

Date _____

Signature _____

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, kapellan Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og prost Jan Otto Myrseth.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemoduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
 2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
 3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
 4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
 5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
 6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
 7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431

